

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Εγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἀπ. 1,10)

Περίοδος Δ' - Ἔτος Λ'
Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 1823

Τῆς Ἁγίας Σκέπης (Ἐβρ. 9,1-7)
Δευτέρα 28 Ὀκτωβρίου 2013

Συντάκτης (†) ἐπίσκοπος
Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

Ἡ θρησκευτικότης τῶν Ἑλλήνων

Ἀδελφοί, «εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιοῦματα λατρείας τό τε Ἅγιον κοσμικόν...» (Ἐβρ. 9,1)

Ἡ θρησκεία μας, ἀγαπητοί μου, **ἔχει ἐχθρούς**, ποὺ ἀφρίζουν ἅμα ἀκούσουν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Τοὺς ἐνοχλεῖ. Ἄν ἦταν στὸ χέρι τους –δὲν ξέρομε, μπορεῖ νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ ὁ Θεὸς σύμφωνα μὲ τὴν Ἀποκάλυψι (βλ. Ἀπ. 11,7-10· 13,3-8,12-17· 17,6)—, θὰ ἔβαζαν δυναμίτη νὰ τινάξουν ὅλες τὶς ἐκκλησίες. Νομίζουν οἱ ταλαίπωροι, πὼς ἔτσι θὰ ξεριζώσουν τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Πόσο σφάλλουν! «*Ἰνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;*» (Ψαλμ. 2,1).

Ἡ θρησκεία μας δὲν εἶνε, ὅπως λένε μερικοί, ἐφεύρεσι τῶν παπάδων καὶ δεσποτάδων· εἶνε, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ἔρευνα τῆς ψυχῆς, **συναίσθημα ἔμφυτο**. Ὅπως ἡ μητρικὴ στοργή· ὁ Θεὸς φύτεψε στὴν καρδιὰ κάθε μάνας τὴν ἀγάπη στὸ παιδί καί, ὅσα διατάγματα κι ἂν ἐκδοθοῦν νὰ μὴν τὸ ἀγαπᾶ, αὐτὴ θὰ τὸ ἀγαπᾶ. Ἔτσι καὶ γιὰ τὴ θρησκεία· ὅσα διατάγματα κι ἂν ἐκδοθοῦν νὰ μὴ θρησκεύῃ ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς θὰ ἐξακολουθῇ νὰ θρησκεύῃ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὄν κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικό, ἢ φύσις του εἶνε θρησκευτικὴ. Αὐτὸ **τὸ ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία**, ποὺ διαπιστώνει ὅτι ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ παρουσιάστηκε πάνω στὴ γῆ, ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ λατρεύῃ τὸ Θεό, νὰ ἐκδηλώνη ποικιλοτρόπως τὰ θρησκευτικὰ του συναίσθημα. Ὅπως λέει ὁ Πλούταρχος (ἐπιστ. πρὸς Κολώτην XXXI,4), ἂν περιοδεύσῃς τὴ γῆ, μπορεῖ νὰ βρῆς πόλεις χωρὶς κάστρα, χωρὶς δρόμους, χωρὶς πλατεῖες, χωρὶς σχολεῖα, χωρὶς πολιτισμό· ἀλλὰ πόλι χωρὶς θρησκεία δὲν θὰ βρῆς, ἀσχέτως ἂν αὐτὸ ποὺ πιστεῦει εἶνε ἀληθινὸ ἢ ὄχι· πάντως δὲν ὑπάρχει λαὸς χωρὶς θρησκεία. Καὶ αὐτὸ ποὺ λέει ὁ ἀρχαῖος Πλούταρχος, αὐτὸ ἐπανάλαβε στὶς ἡμέρες μας ἕνας μεγάλος ξένος ἱστορικός. Μίλησε στὴν αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Καὶ ἐνῶ δικοὶ μας καθηγηταὶ ντρέπονται ν' ἀναφέρουν τὴ λέξι Θεός, αὐτὸς κατ' ἐπανάληψιν εἶπε: «Ὅλοι οἱ πολιτισμοὶ ποὺ ἄνθησαν πάνω

στὴ γῆ ἔχουν ρίζα θρησκευτικὴ· δὲν ὑπάρχει πολιτισμὸς ποὺ νὰ μὴν ἔχη θρησκευτικὴ ρίζα. Ὡστε λοιπὸν παλαιοὶ καὶ νέοι ἱστορικοὶ καὶ ἀρχαιολόγοι καὶ περιηγηταὶ βεβαιώνουν, ὅτι **ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐκ φύσεως θρησκευτικός**.

* * *

Ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ λαοὶ θρησκεύουν. Ἄλλ' ἂν ὑπάρχουν κάποιοι ποὺ διακρίνονται γιὰ τὴ θρησκευτικότητά τους, **λαοὶ ποὺ κατ' ἐξοχὴν θρησκεύουν καὶ θρησκεύουν, εἶνε δύο**: πρῶτος ὁ Ἰουδαϊκὸς καὶ δεύτερος ὁ Ἑλληνικὸς.

● Γιὰ τοὺς **Ἰουδαίους** δὲν χρειάζεται ἄλλη ἀπόδειξις· διαβάστε τὸν σημερινὸ ἀπόστολο.

Κάποτε ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν κατοικοῦσε σὲ πόλεις, δὲν εἶχε σπίτια· ζοῦσαν ὡς νομάδες σκηνῖτες. Σαράντα χρόνια περιπλανόνταν στὴν ἔρημο, ὅπως λέει ἡ ἀγία Γραφή (βλ. Ἐξόδος). Καὶ ὁμως στὸ διάστημα αὐτὸ εἶχαν ναό. Τί ναό; Ὅχι ἀπὸ πέτρες ἢ μάρμαρα, ἀλλὰ **φορητό**, λυόμενο. Ὅπως ὁ τσοπάνος ἔχει τὴν κάππα του καὶ σκεπάζεται, ὅπως ὁ στρατιώτης λύνει τὴ σκηνή του, τὴ μεταφέρει καὶ τὴ στήνει ὅπου σταθμεύσῃ, ἔτσι κι αὐτοί.

Ὁ ναὸς ἐκεῖνος ἦταν ἡ «**σκηνή**» τοῦ **μαρτυρίου** (Ἐβρ. 9,1). Ἦταν φτιαγμένος ἀπὸ βαρύτιμα ὑλικά, δέρματα ζώων (αἰγῶν καὶ τράγων, προβάτων καὶ κριῶν, δορκάδων), ἀπὸ χοντρά ὑφάσματα κεντημένα μὲ χρυσάφι καὶ ἀσήμι καὶ στολισμένα μὲ πετράδια. Εἶχε μεγάλη ἀξία: ὑπολογίζουσαν ὅτι στοίχιζε διακόσες χιλιάδες λίρες! Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸς ὁ ναός, **συνεισέφεραν ὅλοι**, πλούσιοι καὶ φτωχοί. Ἔδωσαν ὅ,τι εἶχαν.

Ἡ σκηνὴ διαιρεῖτο σὲ μέρη χωρισμένα μὲ κουρτίνα, τὸ «**καταπέτασμα**» (Ἐβρ. 9,3). Ἀλλοῦ στεκόταν ὁ λαὸς –καὶ κατόπιν οἱ προσήλυτοι, ὅσοι δηλαδὴ ἐκδήλωναν ἐπιθυμία νὰ εἰσαχθοῦν στὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ κατηχοῦνταν—, καὶ ἄλλοῦ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖτες (=ὑπηρέτες καὶ νεωκόροι). Μετὰ τὸ πρῶτο καταπέτασμα τὸ πρῶτο μέρος λεγόταν «**Ἅγιον κοσμικόν**» ἢ

«**Άγια**». Μέσα εκεί υπήρχαν «*ἡ λυχνία*», «*ἡ τράπεζα*» και «*ἡ πρόθεσις*» ἐπάνω στήν ὁποία βρισκόνταν οἱ ἄρτοι (Ἐβρ. 9,1-2).

Τὸ σπουδαιότερο ὅμως μέρος τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἦταν τὰ «**Άγια (τῶν) Ἀγίων**», ποὺ χωριζόταν ἀπὸ τὰ «*Άγια*» μὲ τὸ «*δεύτερον καταπέτασμα*» (ἔ.ἀ. 9,3). Ἐκεῖ δὲν ἐπιτρεπόταν ἡ εἴσοδος. Μέσα στὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν τὰ ἱερώτερα ἀντικείμενα τῆς λατρείας τους· τὸ «*χρυσοῦν θυμιατήριον*» και τὴν «*κιβωτὸν τῆς διαθήκης*» καλυμμένη ἀπὸ παντοῦ μὲ φύλλα χρυσοῦ, μέσα στήν ὁποία φυλάσσονταν μιὰ στάμνα χρυσῆ ποὺ περιεῖχε τὸ μάννα, τὸ ῥαβδί τοῦ Ἁαρὼν ποὺ εἶχε βλαστήσει θαυματουργικά, και οἱ δύο πλάκες ποὺ ἐπάνω τους ἦταν γραμμένες οἱ Δέκα Ἐντολές. Πάνω ἀπὸ τὴν κιβωτὸν υπήρχαν δύο χρυσῶν Χερουβίμ, «ποὺ ἀνάμεσά τους ἐμφανιζόταν και μιλοῦσε ὁ Θεός» (μτφρ. Τρεμπ.), τὰ ὁποία μὲ τὶς ἀγγελικὲς φτεροῦγες τους σκίαζαν «*τὸ ἱλαστήριον*», τὸ χρυσὸ δηλαδὴ κάλυμμα τῆς κιβωτοῦ (ἔ.ἀ. 9,4-5). Αὐτὰ ἦταν τὰ ὄσια και ἱερά τῶν Ἰουδαίων.

Και ἐνῶ στὸ «*κοσμικὸν Ἅγιον*» ἔμπαιναν κάθε μέρα οἱ ἱερεῖς και προσέφεραν τὶς θυσίες, στὰ «*Άγια (τῶν) Ἀγίων*» ἔμπαινε μόνος τοῦ ὁ ἀρχιερεὺς και μόνον μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, και **τὰ ράντιζε ὅλα μὲ αἷμα** ἀπὸ σφαγμένο ζῶο. Αὐτὸ ἦταν μιὰ σκιά τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, προτύπως τῆς μεγάλης θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ.

● Μετὰ τοὺς Ἰουδαίους, ὁ ἄλλος λαὸς ποὺ διακρίνεται γιὰ τὴν θρησκευτικότητά του εἶνε ὁ Ἑλληνικὸς. **Οἱ Ἑλληνες**, ἀπὸ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς ἐκδηλώνουν ζωηρὸ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα. Ἔχτισαν ναοὺς λαμπροῦς, ὅπως τὸν Παρθενῶνα στήν Ἀκρόπολι, μνημεῖα τέχνης ποὺ φανερώνουν προχωρημένη ἱκανότητα. Μηχανικοί, τεχνῖτες, γλύπτες, ζωγράφοι ἔστυσαν τὰ μυαλά τους και μὲ τὰ σπάνια χαρίσματά τους ἀποτύπωσαν τὴ δῖψα τῆς ψυχῆς τους. Αὐτὸς ὁ λαός, οἱ εἰδωλολάτρες πρόγονοί μας, πίστευε βαθειά – ἄσχετο ἂν ἡ θρησκεία του δὲν ἦταν ἀληθινή. Δὲν ἔκαναν τίποτα, οὔτε πόλεμο οὔτε εἰρήνη, ἂν δὲν ρωτοῦσαν τοὺς θεοὺς τους. Στὴν ἀρχαία Ἀθήνα δὲν ἐπέτρεπαν νὰ βλαστημήσῃ κανεὶς τὰ θεῖα. Ὅποιος τολμοῦσε νὰ ἀσεβῆσῃ σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς ψεύτικους θεοὺς, δὲν μπορούσε πια οὔτε μιὰ μέρα νὰ ζήσει ἀνάμεσά τους· δὲν ἐπέτρεπαν τὴν παραμικρὴ ἀσέβεια. Κι αὐτὸν τὸν Σωκράτη, ἐπειδὴ θεώρησαν ὅτι βλαστήμησε τὸ θεὸν τους, τὸν καταδίκασαν σὲ θάνατο. Αὐτοὶ ἦταν οἱ Ἑλληνες στήν ἀρχαιότητα.

Κι ὅταν ὁ λαὸς αὐτὸς ἄκουσε γιὰ τὸν ἀληθινὸ Θεό, τότε βρῆκε αὐτὸ ποὺ ζητοῦσε. Ὁ ἀ-

πόστολος Παῦλος στὸν Ἄρειο πάγο εἶπε στοὺς Ἀθηναίους· «Ἄπ’ ὅσους γνώρισα ἐσᾶς βρίσκω πιὸ εὐλαβεῖς σὲ ὅλα» (βλ. Πράξ. 17,22). Κι ἀφοῦ οἱ Ἑλληνες πίστεψαν στὸν ἀληθινὸ Θεό, τὸ θρησκευτικὸ τους συναίσθημα πῆρε τὸ σωστὸ δρόμο και εἶχε λαμπρὲς ἐκδηλώσεις. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶνε ἐκεῖνος, ποὺ ἔχτισε τὸν περίλαμπρο ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας στήν Κωνσταντινούπολι και στὰ ἐγκαίνιά του ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανὸς εἶπε «*Νενίκηκά σε, Σολομῶν*». Ἑλληνες ἔχτισαν στὸ Ἅγιο Ὅρος τὰ περίφημα μοναστήρια, ποὺ ἔχουν ζωὴ πάνω ἀπὸ χίλια χρόνια. Ἑλληνες ἔχτισαν στήν κορυφὴ τοῦ Σινὰ τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Ἑλληνες γέμισαν τὸν Πόντο και τὴ Μικρὰ Ἀσία μὲ χιλιάδες ναοὺς μικροῦς και μεγάλους. Κι ὅταν πάλι τὸ 1922 ὁ λαὸς αὐτὸς ἔφευγε ἀπὸ κεῖ μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια κι ἄφηνε τὰ πάντα (σπίτια, χωράφια, περιουσίες), τίποτε ἄλλο δὲν πῆρε μαζί του παρὰ τὶς εἰκόνες και τὰ λείψανα τῶν ἁγίων (π.χ. τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ῥώσου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ κ.ἄ.).

* * *

Ἡ θρησκευτικότης, ἀδελφοί μου, εἶνε ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ἔθνους μας. Τὸ ψάρι δὲν ζῆ ἔξω ἀπὸ τὴ θάλασσα, κι ὁ Ἑλληνας δὲν ζῆ χωρὶς τὴ θρησκεία του. Ἄλλοι λαοὶ μπορούν ἴσως νὰ σταθοῦν και κάπως ἀλλιῶς – μολονότι κανένας δὲν ζῆ χωρὶς θρησκεία· κι αὐτὸς ὁ Ῥωσικὸς λαὸς θρησκεύει βαθύτατα, παρ’ ὅλη τὴν ἀθεϊστικὴ προπαγάνδα ποὺ δέχθηκε. Πολὺ περισσότερο ἐμεῖς. **Ἡ θρησκεία εἶνε ἡ ἀναπνοὴ μας**, τὸ ζωτικὸ στοιχεῖο, ἡ σκέπη, τὸ ὄπλο, ἡ ζωὴ μας.

Αὐτὴ δημιούργησε τὸ Βυζάντιο μὲ πολιτισμὸ ποὺ βάσταξε χίλια χρόνια. Αὐτὴ μᾶς παρηγόρησε πεντακόσα χρόνια κάτω ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ τῶν Τούρκων. Αὐτὴ ἔδωσε τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ’21. Αὐτὴ τὸ 1912-13 μᾶς ἔδωσε φτερὰ και ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος μπῆκαν στὴ Θεσσαλονίκη και ὕψωσαν τὴν ἑλληνικὴ σημαία. Αὐτὴ μᾶς κράτησε τὸ 1940 και στήν κατοχὴ.

Νὰ τὴν κρατήσουμε λοιπόν. Νὰ φράξουμε τὰ αὐτιά μας νὰ μὴν ἀκοῦμε τί λένε ἐναντίον της. Βέβαια πρέπει νὰ φροντίσουμε ν’ ἀποκτήσουμε κληρο, ν’ ἀνακαινίσουμε τὴν ἐκκλησία μας, νὰ ἔλθῃ ἀναγέννησις· ἀλλὰ νὰ μὴ φύγουμε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ μας. **Νὰ ζήσουμε ἀξίως τῆς πίστεως**, ἀξίως τῶν προγόνων μας, ἀξίως ὅλου τοῦ ἱστορικοῦ μεγαλείου τῆς φυλῆς μας, γιὰ νὰ μπορούμε νὰ λέμε «*Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ’ ἡμῶν;*» (Ρωμ. 8,31)· «*γνώτε ἔθνη και ἠττάσθε ... ὅτι μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός*» (Ἠσ. 8,9-10).

(†) **ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος**